

100 AASTAT AGROMETEOROLOOG JA -KLIMATOLOOG KARL PÖIKLIKU SÜNNIST

Karl Adolf Põiklik sündis 11. juulil 1914. aastal Rakveres jalanõude kaupluse omanike perekonnas. Samas linnas möödusid tema lapsepõlv ja kooliaastad. Pärast 1933. aastal Rakvere Ühisgümnaasiumi lõpetamist suundus õppima Tartu Ülikooli majandusteaduskonda, mille lõpetas 1940. aastal *cum laude*. Oli korporatsiooni *Fraternitas Estica* vilistlane. 1938.–1942.

aastal töötas Tartu Ülikoolis abijõuna riigi- ja kommunaalmajanduse alal ning 1942.–1944. a oli ärijuhiks Eesti Kirjastus-Ühisuses Postimees. 1944. aastal asus pärast meteoroloogiaalast väljaõpet tööle Kuusiku ilmajaama vanemvaatlejaks. Töötas mitme ilmajaama (agrometeoroloogiajaama) juhatajana: aastatel 1949–1951 Pärnus, 1951–1964 Kuusikul ja 1964–1974 Jõgeval. 1974. aastast kuni pensionile minekuni 1975. aastal oli ENSV Hüdrometeoroloogia Valitsuse agrometeoroloogiaosakonna juhataja. 1977.–1986. a töötas RPI "Eesti Põllumajandus Projektis". Suri 23. detsembril 1990. aastal.

Kuusikul puutus Karl Põiklik kokku Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi katsebaasis tehtavate mitmekülgsete uurimistöödega, mille mõjul tekkis tal sügavam huvi agrometeoroloogia vastu. Kõigepealt pööras ta tähelepanu öökülmade esinemisele ja intensiivsusele erineval kõrgusel mulla pinnast, erinevates taimikutes. Vaatlusmetoodikat täiendas andis see töö häid tulemusi, leidis tunnustust nii põllumajandusteadlaste kui ka põllumeeste hulgas. Edasi jätkusid taliviljade talvitumisega seotud uuringud sõltuvalt varuainete kogunemisest sügisel ning soojanõudliku maisiga seotud põhjalikud uuringud.

Kuna tegevus väljus tavalise ilmajaama tööprogrammi raamest, siis muudeti Karl Põikliku initsiatiivil 1956. aastal Kuusiku ilmajaam agrometeoroloogiajaamaks. Tal oli idee välja arendada agrometeoroloogiajaam Eesti keskosale iseloomuliku kliima ja tüüpilise mullastikuga kohas, sordiaretuse keskuses. ENSV Ministrite Nõukogu tasemel asju ajades suutis ta saada Jõgevale maeraaldisse, kuhu ehitati esimene kontorihooned ja see mõte sai teoks – 1964. aasta septembris koliti agrometeoroloogiajaam Jõgevale.

Järgnevad aastad kujunesid kõrgperioodiks Karl Põikliku elutöös – agrokliima ja agrometeoroloogiliste tingimuste oluliste erinevuste mõju uurimisel põllumajandustootmisele, põllukultuuride saagikusele. Esmased katsealad olid Jõgeval jaama lähikonnas, edaspidi aga laienesid mikrokliima vaatlused Peipsi madalikule ja Pärnu lahe äärde kurgikasvatuse piirkondadesse. 1966.–1967. a kevadel ja sügisel korraldas K. Põiklik koos TRÜ geograafidega ekspeditsiooni Saaremaale, et saare siseosade kliimat täpsustada. Tema algatusel hakati Eesti ilmajaamades tegema lisavaatlusi maapinna lähedases õhukihis. Põllumajanduse tõus, põllutööde tempode ja saagikuse võrdlus tingis selle, et

tuli senisest rohkem arvestada kohaliku (majandite, põldude) reljeefi, mullastiku ja ilmastiku tingimustega. 1968. a algas Karl Põikliku initsiatiivil ja juhtimisel ulatuslik Võru ja Pärnu rajooni põllumajanduslike maade agro- ja mikrokliima uurimine. Uuriti tüüpiliste põldude öökülmaohtlikkust, muldade tahenemist, soojenemist ja niiskuserežiimi, samas määrati ka peamiste põllukultuuride bioloogilist saagikust. Juba Kuusiku perioodil hakkas Karl Põiklik soovutama majanditele asutada oma meteoroloogilisi vaatluspunkte, eesmärgiga rajada neid igasse majandisse. Suurema hoo sai majandipunktide asutamine seoses mikrokliima uurimisega ja 1970ndateks aastateks kasvas majandi vaatluspunktide arv Eestis 160ni. See oli väärtuslik täiendav agrometeoroloogiline informatsioon (koos H MV vaatlusvõrgu andmetega), mida oli võimalik kasutada ilmaanalüüsid.

Seoses ulatuslike uurimistöödega suurenes agrometeoroloogiajaama koosseis, arendati ja ehitati välja materiaaltehniline baas. Karl Põikliku juhtimise ajal kujunes Jõgeva agrometeoroloogiajaam üheks eesrindlikumaks jaamaks kogu NSV Liidus. Nii suures mahus põllumajanduskõlvikute mikrokliima ressursside uurimine, erinevuste välja selgitamine ja kaardistamine oli esmakordne NSVL-s, mistõttu äratas see suurt huvi ja tööga sõideti tutvuma, tuldi praktikale üle kogu Nõukogude Liidu.

Karl Põiklikku iseloomustas tihe koostöö nii teadlastega kui ka praktikutega. Ükski uurimistöö või ettevõtmine ei alanud enne põhjalike plaanide koostamist, läbiarutamist TRÜ, EPA, Tõravere AAI, MMTUI (Jõgeva Sordiaretuse Jaama) ja hüdrometeosüsteemi Moskva, Obnitski ja Leningradi instituutide teadlastega, rääkimata otsesest koostööst Eesti Agrometeoroloogia Laboratooriumi, rajoonide põllumajandusvalitsuste (hiljem ATK) ja näidismajandite spetsialistidega.

Karl Põiklik oli väga hea agrometeoroloogilise teabe propageerija. Tema ettekanded olid oodatud nõupidamistel, konverentsidel, seminaridel ja mujal. Ta esines sageli raadios ja televisioonis, avaldas perioodikas ja kogumikes ligi 650 artiklit, millest ligi 50 olid seotud uurimistöödega. Mitmed artiklid ilmusid üleliidulistes väljaannetes. Ta on õpiku *Üld- ja agrometeoroloogia* (1964) koostaja ning osade peatükkide autor. Tema poolt kirjutatud tuntumateks trükisteks põllumeestele on: *Põld, ilm ja saak. Agrometeoroloogia* (1977), *Ilmaressursid põllumajanduses, kuidas ilma paremini ära kasutada* (1986). Tema tööd on hinnatud mitmete Üleliidulise Rahvamajanduse Saavutuste Näituse medalitega. 1975. aastal omistati Karl Põiklikule ENSV teenelise põllumajandustöötaja aunimetuse.

Kasutatud kirjandus

EE 14, Eesti elulood. 2000. Eesti Entsüklopeediakirjastus, Tallinn, lk 387.

K. Kivi. 1992. Karl Põiklik 75. – Eesti Geograafia Seltsi aastaraamat 27, lk 182–186.

Laine Keppart
Helle-Mare Raudsepp